

Sudbina modernog čovjeka toliko je srasla sa sudbinom revolucije da bi se s pravom moglo ustvrditi: živjeti suvremeno znači djelovati i misliti u znaku revolucije. Izražavajući na drugi način tu misao jedan suvremeni teoretičar politike pomalo proročkim tonom upozorava: »Pobijedit će oni koji budu shvatili revoluciju«.

U poplavi revolucionarnog žargona kojim smo danomice okruženi, u plimi revolucionarnog patosa kojim su mnogi, i pored svih teških iskustava pa i razočaranja, inficirani, u suočenju s deklarirano revolucionarnom ideologijom i praksom, s kojom i u blizini koje svi mi živimo, ne začuđuje li pomalo pitanje: da li smo i koliko smo revoluciju shvatili?

Jer o revoluciji se doista govori i piše do iznemoglosti. Tako se raspređa o tehnološkoj, socijalnoj, ekonomskoj, menadžerskoj, znanstvenoj, kulturnoj i dakako, političkoj revoluciji. Kad je pak o ovoj posljednjoj riječ, postoji i sve više se širi sklonost da se svaku novost, npr. svaku promjenu političkog režima, ili makar i samo političkog vodstva neke zemlje, oglasi revolucionarnom ili naprosto proglasi revolucijom. Tako u političkoj domeni, kao uostalom i u svima drugima, postoji navika da se svaka novina uzme za revolucionarnu promjenu, da se i ono što je tek pomodno, dakle efemerno novo, predstavi istinski modernim i novim, tj. revolucionarnim.

Kad bi se radilo samo o poremećenosti kriterija zdravorazumske, tj. ne-kritičke svijesti, to bi na svoj način, doduše, moglo biti simptomatično i zabrinjavajuće, ali bi pedagoškim nastojanjem, popularizacijom nalaza i rezultata znanosti i slično, bilo načelno otklonivo, pod razumljivom pretpostavkom da je znanstvena svijest u svojim uvidima u pojavnost i bit revolucije razgovijetna i neproblematična. Pitajući se da li smo revoluciju dovoljno shvatili, mi, međutim, želimo propitati upravo znanstvenu i teoretsku svijest o revoluciji. Htjeli bismo, naime, znati koliko je toj svijesti uspjelo opisati, raščlaniti i pojmiti revoluciju u svoj cjelini njezinih bitnih problema i u punini njezina povijesnoga smisla.

Prošlogodišnja 50-godišnjica velike ruske oktobarske revolucije pružila je još jedan značajan povod da se ne samo historičari već i znanstvenici svih humanističkih disciplina okušaju u provjeri svojih vlastitih domišljanja kako o značenju Oktobra tako i o biti, tipologiji, strukturi i perspektivi revolucije općenito. Kao rezultat, s pravom se može reći masovnog verificiranja suvremene znanstvene misli o revoluciji, dobili smo u nizu publikacija na svim svjetskim jezicima brojne analize raznolikih aspekata revolucije, ali se kroz njihovu prezentaciju i ovog puta pokazalo da nema ni traga od jednoznačnosti i unisonosti u iskazima suvremenih političkih i drugih znanstvenika o revoluciji. Dapače, pokazuje se da je suvremena znanstvena misao o revoluciji, kao i suvremena društvena misao uopće, pa i ona koja svjesno hoće i nastoji da se egzaktno utemelji, kontroverzna i u sebi protivurječna, jednako kao i suvremena društvena zbilja.

Ali ako naš cilj i ne može ležati u postizanju nekakvog jedinstva u znanstvenim pogledima – ta kad bi i bilo ostvarivo, takvo jedinstvo bi bilo sterilno – ipak je moguće i, još više, potrebno da se, kad je već o revoluciji riječ, ispita što pristupi toj osnovnoj temi iz raznih uglova gledanja i metodološki različito izvedeni mogu pružiti, kakve konsekvencije pojedine dosljedno domišljene teze imaju i što se napokon u samom znanstvenom i teoretskom poimanju revolucije može eliminirati kao nekritičko i naprosto ideološko.

S težnjom da se uklopi u suvremeni dijalog o revoluciji Politička misao u ovom broju donosi priloge o toj temi, pretežno iz pera svojih urednika i stalnih suradnika. Osnovne teze nekih od ovih priloga bile su prethodno sažeto eksplicirane u panel-diskusiji o temi Revolucija i suvremeni svijet u Politološkom društvu SR Hrvatske. Redakcija Političke misli se nada da će ovdje prezentiranim pristupima revoluciji od filozofskog, preko politološkog, sociološkog do ekonomskog – kao i teorijskim analizama pojedinih revolucija i drugim tekstovima o revoluciji objavljenim u ovom broju dati poticaja da se aktualni problemi teorije revolucije još bolje i svestranije osvijetle.

Redakcija našeg časopisa je spremna da u narednim brojevima ustupi prostor kako raspravama koje bi proširile krug tema o revoluciji tako i napisima koji bi kritički reflektirali na tekstove objavljene u ovom broju.